

Kauniaiasten

Alkuperäinen mallin pohjautuu Helsingin kaupungin KV013-ohjelmaan. Kiusaamisen vastainen ohjelma eli KVO13 koostuu 13 keinosta kiusaamista vastaan. Se on työkalupakki kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja jälkihoitoon. Ohjelman tarkoituksena on auttaa tunnistamaan kiusaaminen ja opettaa reagoimaan siihen oikein. Tavoite on tehdä kiusaamisen vastaisesta ohjelmasta koko kaupungin yhteinen asia.

SUUNNITELMAN LÄHTÖKOHTIA

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Kiusatuksi tuleminen rikkoo tätä perusoikeutta ja aiheuttaa monia kielteisiä ja usein pitkäkantoisia seurauksia lasten ja nuorten kehitykselle. Siksi kiusaamista tulee ehkäistä ennalta ja puuttua esiin tuleviin kiusaamistapauksiin viipymättä.

Kouluterveyskyselyn mukaan kiusaamiseen on pystytty puuttumaan Kauniaisissa erityisesti alakouluissa, mutta yläkouluissa kiusaaminen on viime vuosien aikana lisääntynyt. Lukioissa kiusaamista tapahtuu vähän. Seksuaalista häirintää sen sijaan tapahtuu yläkouluissa sekä erityisesti lukioissa huomattavasti.

Marraskuussa 2021 järjestimme varhaiskasvatuksen ja koulujen oppilashuoltohenkilöstölle työpajan, jossa pohdimme kiusaamista ilmiönä sekä keinoja puuttua siihen. Psykologi Vesa Nevalainen esitteli Helsingin KV013-suunnitelman, jota olemme hyödyntäneet hänen luvallaan Kauniaisten toimenpiteiden pohjana.

Lain mukaan kouluissa oppilaitoksissa tulee olla osana opiskeluhuoltosuunnitelmaa suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. 14 toimenpidettä liitetään osaksi tätä suunnitelmaa. 14 toimenpidettä on kiertänyt kouluissa kommentoitavana ja toiveena on ollut yhteneväinen linja tavoitteellisessa kiusaamisen vastaisessa työssä. Työn tavoitteena on ollut:

- koulu- ja oppilaitosyhteisöjen yhteisöllisyyden sekä toimintakulttuurin vahvistuminen
- oppilaiden sekä opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen
- kiusaamiseen ehkäisyn ja puuttumisen erilaiset keinot yhteen paikkaan koottuna
- yhtenäinen viestintä kotisivuilla kiusaamiseen ja häirintään puuttumisen portaista

Kauniaisissa 12.8.2023

Taru Ikäheimonen, hyvinvointikoordinaattori

KAUNIAISTEN KIUSAAMISEN VASTAINEN SUUNNITELMA 2023-2025

ESIOPETUS/PERUSOPETUS/LUKIO-OPETUS

Yksikön nimi:

Oppilashuoltoryhmä on kirjoittanut tämän oppilashuoltosuunnitelman yhteistyössä henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa – päiväys:

Tarkistettu: ____ / ____ 20__

Päivitetty:

Seuraavat muutokset/päivitykset on tehty:

Lukuvuosi:	Päiväys:	Muutos/päivitys:	Allekirjoitus:
2023-2024			
2024-2025			

SISÄLLYS

1	LAINSÄÄDÄNTÖ SUOJAA JA VELVOITTA	5
1.1	Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	5
1.2	Opetussuunnitelman perusteiden mukaan suunnitelmassa kuvataan	5
2	KIUSAAMISEN KÄSITTEITÄ	6
2.1	Kiusaamisen määritelmä	6
2.2	Kiusaamisen rajalla kulkevaa käsitteistöä	7
3	14 TOIMENPIDETTÄ – Kiusaamisen vastainen työ Kauniaisissa	9
	Hyvinvoinnin mittarit	9
	Sosiaalisia taitoja ja tunnetaitoja sekä kiusaamistilanteiden käsittelyä kehittävät ohjelmat	9
	Ryhmiä, luokkia ja yhteisöjä yhdessä sopimat säännöt	10
	Jatkuva ryhmäytyminen ja sosiaalisen kiinnittymisen edistäminen	10
	Opiskeluolosuhteiden edustajat tapaavat pienryhmissä 7.luokkien ja toisen asteen aloittavat oppilaat	11
	Sähköinen kanava	11
	Kiusaamisen selvittämisen kirjaaminen	12
	Kiusaamisen vastaisten toimien vastuuhenkilöt	12
	Restoratiivisten lähestymistapojen käyttö	13
	Nimikkoakuinen paljon kiusatuksi tullee	13
	Ankkuritoiminta.....	13
	Tukioppilastoiminnan kehittäminen	14
	Vanhemmuuden tukeminen ja osallistaminen.....	14
	Puuttumisen portaat	15
4	14 TOIMENPITEEN TOTETUMINEN YKSIKÖISSÄ	22
5	SEURANTA JA ARVIDINTI	31

1 LAINSÄÄDÄNTÖ SUOJAA JA VELVOITTA

1.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä¹

Oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä laaditaan osana oppilashuoltosuunnitelmaa yksikkökohtainen suunnitelma. Suunnitelmassa otetaan huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet koulussa. Kauniaisten kaupunki on luonut *14 toimenpidettä – kiusaamisen vastainen työ Kauniaisisissa* -mallin, jota käytetään pohjana jokaisen koulun kiusaamisen vastaisen työn suunnittelussa.

Koulun suunnitelmassa tulee kuvata kaikki kolme osa-aluetta: häirintä, väkivalta ja kiusaaminen.

1.2 Opetussuunnitelman perusteiden mukaan suunnitelmassa kuvataan²

- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla
- yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän, että sen kohteena olevan osalta
- yhteistyö huoltajien kanssa
- yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa
- suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille
- suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi.

¹ Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

² Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014, Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet 2019 ja Opetushallituksen määräys OPH-285-2018 koskien opiskeluhuollon keskeisiä periaatteita ja tavoitteita sekä opiskeluhuoltosuunnitelman laatimista ammatillisessa koulutuksessa.

2 KIUSAAMISEN KÄSITTEITÄ

2.1 Kiusaamisen määritelmä

Kouluissa kiusaamisesta käytetään usein tutkimuskirjallisuudesta tuttua määritelmää, jonka mukaan ”kiusaamista on se, kun yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä. Tekijöinä on joku tai jotkut, joita vastaan kiusatun on vaikea puolustautua”. Kiusaamiseksi määritellään siis heikossa asemassa oppilaan jatkuva ja tahallinen vahingoittaminen.

Kiusaamisella on ominaispiirteitä, jotka erottavat sen esimerkiksi riitelystä, häirinnästä tai yksittäisestä väkivaltatilanteesta. Näitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi toistuvuus, tietoisuus ja vallankäyttö sekä se, että kiusaamisessa on usein kyse ryhmäilmiöstä. Näiden ominaispiirteiden vuoksi kiusaamistilanteeseen puuttuminen edellyttää siis erilaisia toimintatapoja kuin yksittäiseen tekoon puuttuminen.

Kaikkia kiusaamiseksi koettuja tekoja ei ole aina tarkoitettu loukkaaviksi, eivätkä kaikki lapset ja nuoret osaa vielä hahmottaa toimintansa seurauksia. Aina aikuisenkaan ei ole helppoa erottaa kiusaamista riitatilanteesta, konfliktista tai loukkaavasta käytöksestä. Lapset, nuoret ja aikuiset voivat lisäksi määritellä kiusaamisen eri tavoin. Satunnaisetkin ristiriidat koulu yhteisössä voivat loukata ja niistä voi pahoittaa mieltä, mutta nämä tilanteet ovat hetkellisiä ja niiden kohteet ovat vaihtuvia.

Kiusaaminen on ilmiö, jota on vaikea yksiselitteisesti määritellä, mitata ja joskus myös havaita. Toiminnan lisäksi kiusaamisessa on kyse sekä yksilön että ryhmän suhtautumisesta. Siitä, kuinka kiusattu kokee ja tulkitsee tilanteen sekä siitä, kuinka ryhmän muut jäsenet suhtautuvat kiusattuun ja toimivat tilanteessa, voidaan puhua rooleina.

Vaikka suurin osa oppilaista ei asennetasolla hyväksy kiusaamista, moni saattaa kiusaamistilanteessa toimia tavalla, joka vahvistaa tai ylläpitää kiusaamisen kierrettä. Koulukiusaamiseen liittyviä rooleja ovat kiusatun ja kiusaajan lisäksi apurin, kannustajan, puolustajan ja hiljaisen hyväksyjän roolit. Kiusaaja-uhri tarkoittaa

oppilasta, joka sekä kiusaa muita että tulee itse kiusatuksi. Sillä, minkälaisia rooleja oppilaat omaksuvat kiusaamistilanteissa, on suuri merkitys kiusaamisen jatkumisen kannalta.

Kaikkein tavallisimmin kiusaaminen ilmenee sanallisena kuten nimittelynä, pilkkaamisena tai toisen naurun alaiseksi tekemisenä. Kiusaaminen voi kuitenkin saada monia muitakin muotoja eli se voi olla fyysistä (tönnäminen tai lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juorujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen). Verkkokiusaamisella tarkoitetaan internetissä tai siihen liitettyjen laitteiden välityksellä tapahtuvaa kiusaamista (kuten toisen kuvan julkaiseminen verkossa ilman lupaa tai yksityisyyttä loukkaavien kommenttien laittaminen internetiin).

2.2 Kiusaamisen rajalla kulkevaa käsitteistöä

Syrjinnällä tarkoitetaan, että henkilöä on kohdeltu vertailukelpoisessa tilanteessa huonommin kuin toisia yhden tai useamman henkilökohtaisen ominaisuuden takia. Yhdenvertaisuudesta säädetään Suomen perustuslaissa, yhdenvertaisuuslaissa ja tasa-arvolaisissa.³ Niiden mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.⁴

Ostrakismi tarkoittaa torjutuksi tulemistä ja huomiotta jättämistä, sosiaalista ulossulkemista. Ostrakismi on tahallisesti tai tahattomasti tuotettua sosiaalista kipua, joka on verrattavissa väkivaltaan tai kiusaamiseen. Ulkopuolisuuden kokemuksen tuottamisen keinoja ovat esimerkiksi, katseen tai keskusteluyritysten sivuuttaminen, selän kääntäminen, viesteihin vastaamattomuus tai yhteisestä tekemisestä ulossulkeminen. Ostrakismi on näkymättömyytensä vuoksi ulkopuoliselle, esimerkiksi opettajalle, hyvin vaikeasti tunnistettavissa olevaa ja siksi puuttumisen kannalta haasteellista.⁵

Vihapuhetta ovat kaikki ilmaisun muodot, jotka levittävät, yllyttävät, edistävät tai oikeuttavat suvaitsemattomuuteen perustuvaa vihaa. Vihapuhe voi liittyä esimerkiksi ihonväriin, kansalliseen tai etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, seksuaaliseen suuntautumiseen tai vammaisuuteen.⁶ Rangaistava vihapuhe on viestintää, joka täyttää rikoksen tunnusmerkit.

³ Suomen perustuslaki (731/1999), laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

⁴ Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 § ja laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta

⁵ Williams, K. (2007). Ostracism. *Annual Review of Psychology*, Vol. 58: 425-452.

⁶ Yhdenvertaisuusvaltuutetun internetsivut. <https://www.syrjinta.fi/vihapuhe>. Luettu 22.6.2022.

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai ahdistavan ilmapiirin.⁷

Fyysinen seksuaalinen häirintä voi olla rikoksena rangaistavaa seksuaalista ahdistelua⁸.

Sukupuoleen perustuva häirintä on henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Se ei kuitenkaan ole luonteeltaan seksuaalista.

Grooming tarkoittaa aikuisen tietoista ja tavoitteellista toimintaa, jolla pyritään seksuaaliseen kontaktiin lapsen kanssa tai houkuttellaan lapsi tekemään seksuaalisia tekoja⁹. Rikoslaisissa säädetään rangaistavaksi lapsen houkuttelemisen seksuaalisiin tarkoituksiin eli niin sanottu grooming¹⁰. Säännöksen nojalla lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön tai sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämiseen tähtäävistä teoista rangaistaan. Tunnusmerkistö täyttyy, kun tekijä ehdottaa tapaamista tai muuta kanssakäymistä lapsen kanssa siten, että ehdotuksen sisällöstä tai olosuhteista muuten ilmenee tekijän tarkoituksena olevan edellä mainittujen rikosten tekeminen.¹¹

---

⁷ Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 § (1329/2014) ja Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Oppaat ja käsikirjat 2018: 4a. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/opas-seksuaalisen-hairinnan-ennaltaehkaisemiseksi-ja-siihen>

⁸ Rikoslaki 20 luvun 5 a § (509/2014) 10 Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 § (1329/2014)

⁹ Webster, S., Davidson, J., Bifulco, A., Gottschalk, P., Caretti, V., Pham, T., Grove-Hills, J., Turley, C., Tompkins, C., Ciulla, S., Milazzo, V., Schimmenti, A. and Craparo, G. (2012). European Online Grooming Project. Final Report. Prepared for and co-funded by the European Commission Safer Internet Plus Programme.

¹⁰ Rikoslaki 20 luvun 8 b § (540/2011)

¹¹ Vaaranen-Valkonen, N. ja Laitinen H-L. (2019). Seksuaalinen häirintä, houkuttelu ja seksuaaliväkivalta digitaalisessa mediassa. Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisystä 2020–2025. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27.

14 TOIMENPIDETTÄ

KIUSAAMISEN, HÄIRINNÄN JA VÄKIVALLAN VASTAINEN TYÖ KAUNIAISSA

1. HYVINVOINNIN MITTARIT

Tavoite: Jokaisella varhaiskasvatyksiköllä, koululla ja oppilaitoksella on menetelmä tai mittari, jonka avulla seurataan oppilaiden ja opiskelijoiden arkea sekä jaksamista. Tietoa käytetään hyvinvoinnin seuraamiseen, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen monin eri keinoin.

- Kouluterveyskysely 2 vuoden välein
- Koulujen omat hyvinvointikyselyt vuosittain
- Hyvinvointimittari FUNA (Turun yliopisto)
- Työyhteisön aikuisten työhyvinvointia seurataan vuosittaisella kyselyllä

Vastuu: Kouluterveyskyselyn tulosten seurannasta vastaa hyvinvointikoordinaattori, koulujen omista hyvinvointikyselyistä rehtorit. Työyhteisön työhyvinvoinnin seurannasta vastaavat esimiehet ja hyvinvointikoordinaattori.

Aikataulu: Mittarit ovat kouluissa käytössä. Uusi työhyvinvointikysely henkilöstölle on otettu käyttöön keväällä 2023 ja se toteutetaan vuosittain.

2. SOSIAALISIA TAITOJA JA TUNNETAITOJA SEKÄ KIUSAAMISTILANTEIDEN KÄSITTELYÄ KEHITTÄVÄT OHJELMAT

Tavoite: Jokaisella päiväkodilla, koululla ja oppilaitoksella on käytössään työkalupakki sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten. On helpompaa tehdä jotain, kun on välineet, joilla toimia.

- Hyvinvointioppitunnit, KiVa-koulu, Lions Quest, Askeleittain jne
- Lukuvuonna 2022–2023 kirjoitetaan hyvinvointioppiaineen opetussuunnitelma Kauniaisten alakouluihin. Opetussuunnitelman julkistus 20.9.2023.
- Syksyllä 2022 aloitettiin Kauniaisten päiväkotien sekä koulujen henkilöstölle koulutus positiivisen pedagogiikan ja hyvinvointitaitojen opettajiksi (35 op). Valmistuminen 5/2023.
  - Tavoitteena on luoda edellytykset systemaattisen ja johdonmukaisen tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen polku Kauniaisiin varhaiskasvatuksesta alkaen.
- Systemaattinen hyvinvointitaitojen opetus alakouluissa käynnistyy syksyllä 2023.

Vastuu: Koulujen opettajat, koulunkäynnin ohjaajat, rehtorit sekä hyvinvointikoordinaattori.

Aikataulu: Alakoulun hyvinvointitaitojen opetussuunnitelma julkistetaan 20.9.2023. Opetussuunnitelmatyöstä vastaa hyvinvointikoordinaattori. Koulutus käynnistyi syksyllä 2022 ja päättyi keväällä 2023. Uusi koulutusryhmä aloittaa syksyllä 2023 sekä suomeksi että ruotsiksi. Hyvinvointiopetus kouluissa käynnistyy syksyllä 2023.

3. RYHMIEN, LUOKKIEN JA YHTEISÖJEN YHDESSÄ SOVITUT SÄÄNNÖT

Tavoite: Jokaisen päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen yhteisöt, ryhmät ja luokat laativat yhdessä säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista että puuttamaan siihen jämäkästi ongelmien jo alettua.

- Myös harrastetoimijat sitoutetaan kiusaamisen vastaiseen työhön mm. kaupungin avustushakemuksien kriteereillä. Tavoitteena on viedä samaa viestiä myös hyvinvointialueen avustuskriteereihin.
- Granimallin harrasteryhmissä laaditaan myös harrasteryhmän pelisäännöt.
- Iltapäivätoiminta laatii myös sovitut säännöt
- Lisäksi varhaiskasvatuksen sekä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön kanssa sovitaan yhteisistä toimintatavoista ja toimintakulttuurista lukuvuoden alussa. Vuorovaikutussopimus työyhteisön aikuisten sekä kodin ja koulun välille.

Vastuu: Hyvinvointikoordinaattori, rehtorit, päiväkodinjohtajat, koulujen henkilöstö, varhaiskasvatuksen henkilöstö, harrastustoimijat, iltapäivätoiminnasta vastaavat

Aikataulu: Aina uuden ryhmän tai yhteisön aloittaessa toimintaa, sovitaan yhteiset säännöt ja toimintatavat. Avustuskriteereistä sovitaan yhdessä hyvinvointialueen muiden kuntien kanssa. Aikuisten vuorovaikutussopimuksista sovitaan lukuvuoden 2023–2024 aikana.

4. JATKUVA RYHMÄYTTÄMINEN JA SOSIAALISEN KIINNITTÄMISEN EDISTÄMINEN

Tavoite: Jokainen aikuinen päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa huolehtii, että uudet tulokkaat kiinnittyvät ryhmään. Ryhmäyttämistä jatketaan, kunnes tulokkaat ovat sopeutuneet uuteen ympäristöönsä. Tämä ei tapahdu hetkessä, joten toiminnan tulee olla pitkäkestoista. Tehdään ryhmäyttämistä olennainen osa arkea eikä anneta kenenkään pudota.

- Lukuvuoden alussa keskitytään vahvasti luokan ryhmäyttämiseen.
- Ryhmäyttämiseen tulee kiinnittää huomiota **aina**, kun ryhmään tulee uusi jäsen.
- Kauniaisissa järjestetään perusopetuksessa vuosittain TOKO-päiviä tai vastaavia ryhmäytymiseen tähtääviä toimia.
- Nuoristyöntekijät ja seurakunta tekevät tiivistä yhteistyötä koulujen kanssa.

Vastuu: Yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä sekä koulunuorisotyöntekijät yhdessä muun henkilökunnan kanssa sopivat suunnittelusta, koordinoinnista ja ryhmäyttämisen lisätarpeesta.

Aikataulu: Jatkuva

5. OPISKELUHUOLLON EDUSTAJAT TAPAAVAT PIENRYHMISSÄ 7. LUOKKIEN JA TOISEN ASTEEN OPPILAAT

Tavoite: Seiskaluokkalaisille ja toisen asteen aloittaville on lukuvuoden alussa oppilashuollon tai opiskelijahuollon henkilöstön vetämä pienryhmäkeskustelu mielenterveydestä ja sitä vaarantavista asioista, kuten kiusaamisesta.

- Kauniaisissa on tavoitteena myös viidesluokkalaisten vastaava tapaaminen.

Vastuu: Oppilashuoltoryhmä ja koulunuorisotyöntekijät

Aikataulu: Viidesluokkalaisten ryhmätapaamisia kokeillaan syksyllä 2023 Mäntymäen koulussa.

6. SÄHKÖINEN KANAVA

Tavoite: Luodaan sähköinen palautekanava lisämahdollisuudeksi kiusaamisesta ilmoittamiseen. Kiusaaminen voi tapahtua myös piilossa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Yksikään kiusaamistapaus ei saa jäädä piiloon.

- eGrani-sovellus kiusaamisesta ilmoittamiseen
- Someturva-appi erityisesti somessa tapahtuvan kiusaamisen selvittämiseen

Vastuu: Sopimuksen tekeminen on vireillä. Koulutuksesta vastaa Someturva, mainonnasta koulun henkilöstö, esim. koulunuorisotyöntekijä.

Aikataulu: Someturva-appia esiteltiin rehtorikokouksessa syksyn 2022 aikana, jonka jälkeen rehtorit tekivät päätöksen apin käyttöönotosta. Lukiot ottivat käyttöön Someturvan kokeiluajatuksella.

7. KIUZAAMISEN SELVITTÄMISEN KIRJAAMINEN

Tavoite: Kiusaamistilanteiden selvittämiset on tärkeää kirjata. Kiusaamistilanteiden selvittämisessä noudatetaan koulujen mallia kiusaamistilanteiden selvittämiseksi.

- Pelisäännöt kirjaamiselle
- Tietojen säilyttäminen

Vastuu: Kiusaamisen nähnyt tai siitä tiedon saanut henkilö ottaa vastuun kiusaamisen selvittämisestä.

Aikataulu: Jatkuva

8. KIUZAAMISEN VASTAISTEN TOIMIEN VASTUUHENKILÖT

Tavoite: Kiusaamisen vastainen toiminta kuuluu kaikille koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskenteleville. On kuitenkin tärkeää, että koulut valitsevat **vastuuhenkilöt**, jotka erityisesti huolehtivat kiusaamiseen puuttumiseen liittyvien toimien edistämisestä.

- Mäntymäen koulussa KiVa-tiimillä on portaati, joissa menettely on kuvattu hyvin ja toimivasti. KiVa-tiimi on nimetty.
- Kasavuoren koulussa REILU-malli kuvaa kiusaamistilanteen selvittelyä.
- Granhultskolanissa Tryggvä-tiimi vastaa kiusaamistilanteiden selvittelystä. Tryggvä-tiimi on nimetty.

- Hagelstamska skolanissa Tryggvä-tiimi vastaa kiusaamistilanteiden selvittelystä. Tryggva-tiimi on nimetty.

Vastuu: Rehtori, oppilashuoltohenkilöstö, koulunuorisotyöntekijä, oppilaitosten koko henkilöstö

Aikataulu: Nimetään vastuuhenkilöt syksyllä 2023. Vastuuhenkilö ei ole oikeutettu TVA-lisään. Koulujen kehittämisrahasta voisi rehtorin luvalla olla mahdollista maksaa lisäkorvausta.

<https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202218-2>

9. RESTORATIIVISTEN LÄHESTYMISTAPOJEN KÄYTTÖ

Tavoite: Restoratiivisten eli ihmissuhteita korjaavien menetelmien systemaattinen käyttöönotto kouluissa ja oppilaitoksissa.

- Restoratiivinen menetelmä on käytössä tällä hetkellä Kasavuoren koulussa.
- **Yhteinen koulutus restoratiiviseen lähestymiseen**

Vastuu: Koulutuksen hankinnan vastuu on opetuspäälliköllä / rehtorilla.

Aikataulu: Keväällä 2024

10. NIMIKKOAIKUINEN PALJON KIUSATUKSI TULLEELLE

Tavoite: Joskus tarvitaan enemmän tukea. Silloin **kiusatulle nimitetään turvallinen aikuinen**, joka auttaa ja tukee eteenpäin. Perusopetuksessa jokainen koulu kirjaa nimikkoaikuisen toimintasuunnitelmaansa.

- Oppilaalla on itsellään mahdollisuus ehdottaa/valita hänelle turvallinen aikuinen

Vastuu: Oppilashuoltohenkilöstö, rehtori

Aikataulu: Kirjataan lukuvuoden 2023-2024 oppilaitoksen kiusaamiseen puuttumisen malliin mahdollisuus turvallisen aikuisen valintaan.

11. ANKKURITOIMINTA

Tavoite: Pitkään jatkuneen koulukiusaamisen tai muun huolta herättävän toiminnan katkaisemiseen tarvitaan kaikki mahdollinen apu. Joskus ulkopuolinen taho voi tuoda puuttuvan palasen tilanteeseen. Uusi näkökulma huomioi kokonaistilanteen usein monimutkaisesti solmuun menneissä tilanteissa.

Vastuu: Hyvinvointikoordinaattori, sivistystoimen johtaja, ankkuritoiminnan koordinaattori

Aikataulu: Käynnistyy syksyllä 2023

12. TUKIOPPILASTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Tavoite: Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjestää tukioppilastoimintaa ohjaaville opettajille koulutuksen siitä, miten tukioppilaat voivat olla entistä paremmin mukana kiusaamistilanteiden selvittelyssä. Koulutus järjestetään myös tutor-opiskelijoille.

- Kauniainen aloittaa MLL:n kanssa yhteistyötä tukioppilaiden tukemiseksi kiusaamisen vastaisessa työssä.
- Materiaalia ilman ohjausta on saatavilla jo nyt

Vastuu: Tukioppilastoimintaa ohjaavat opettajat

Aikataulu: Lukuvuoden 2023–2024 aikana

13. VANHEMMUUDEN TUKEMINEN

Tavoite: Lastenneuvolassa 4-vuotistarkastuksen yhteydessä arvioidaan yhdessä perheen kanssa, tarvitaanko vanhemmuuteen tukea ulkopuolelta.

- Ihmeelliset vuodet –vanhemmuusryhmät 2 – 6 –vuotiaiden lasten vanhemmille
- 4-12 –vuotiaiden vanhemmille MLL järjestää Vanhemmuuden ABC –ryhmiä
- Voimaperheet, neuvolaikäisten lasten käytösongelmien varhaiseen tunnistamiseen ja digitaaliseen, ennaltaehkäisevään hoitoon.
- Perhepolku®-verkkokurssi ja –ryhmätoiminta 0-16 –vuotiaiden vanhemmille.
- Sähköinen perhekeskus tarjoaa vertaistukea, tietoa sekä apua vanhemmille
- Perheneuvola ja perhekummit, seurakunta

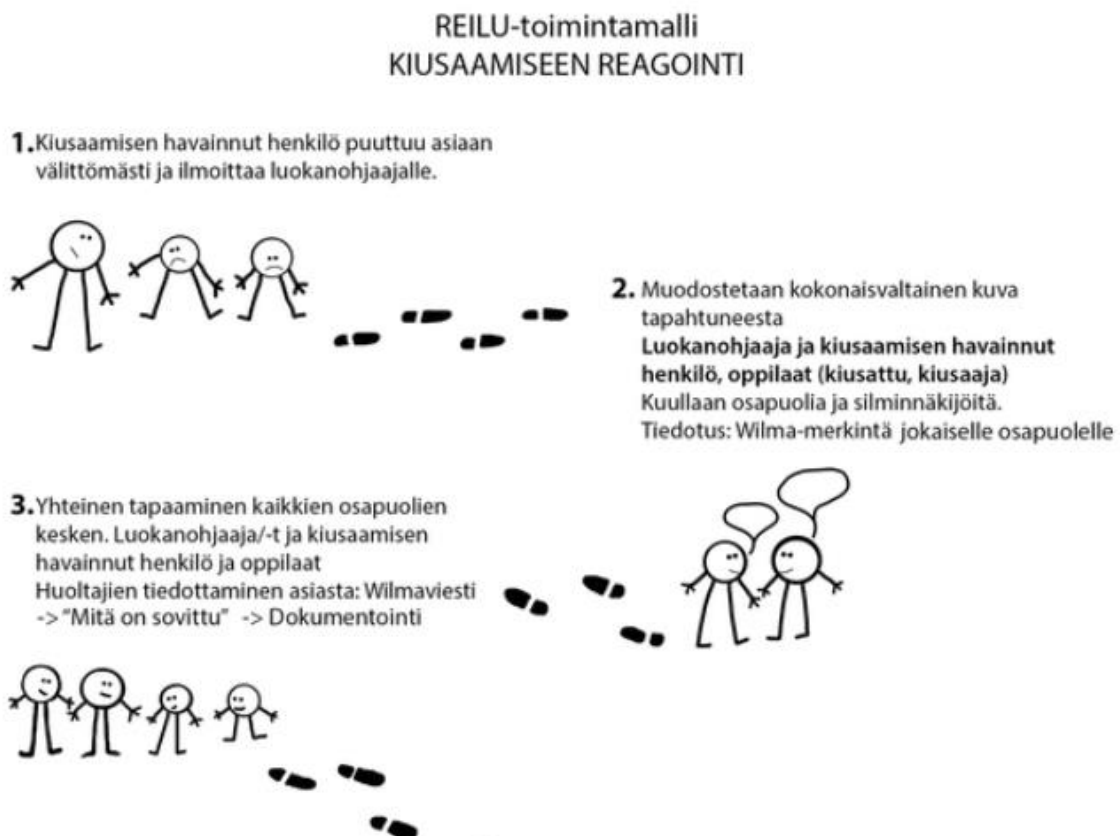
Vastuu: Neuvolat, oppilashuoltohenkilöstö, sosiaalitoimi

Aikataulu: Perhepolku-verkkokurssit ovat saatavilla kevästä 2022 lähtien, Voimaperheet-ryhmät ovat alkaneet syksyllä 2022.

14. PUUTTUMISEN PORTAAT

Tavoite: Jokaisella yksiköllä on tehty kiusaamistilanteen ja häirinnän puuttumiseen toimintamalli, joka on jokaisen yksikön aikuisen ja lapsen tiedossa. Kiusaamiseen puuttumisen malli löytyy myös oppilaitosten kotisivuilta.

- Esimerkki: <https://www.kasavuori.fi/meidan-koulu/kiusaamisen-vakivallan-ja-hairinnan-vastainen-suunnitelma/>

jatkuu seuraavalla sivulla...

4. Seuranta

Kiusaaminen jatkuu:

Luokanoajaaja/-t

Kiusaaminen jatkuu -> **Kuraattorin tai sovittelun konsultointi**

Huoltajapalaveri

Osallistujat: Kiusaamiseen liittyvät oppilaat, luokanohjaaja/-t, huoltaja, tarvittaessa kuraattori

- Dokumentointi
- Kutsu huoltajapalaveriin
- Samansisäinen sopimusviesti sekä huoltajalle ja oppilaalle

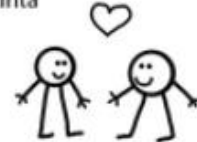
Kiusaaminen ei jatku:

Luokanohjaaja/-t

Ei kiusaamista.

Käsittely päättyy.

Wilma-merkintä

5. Seuranta

Kiusaaminen jatkuu:

Luokanoajaaja/-t

Kiusaaminen jatkuu -> Wilma-merkintä

-> Ota yhteyttä kuraattoriin

-> Asian jättö yksilöllisen oppilashuollon toimijoille.

(Toiminta jatkuu yksilöllisen oppilashuollon prosesseissa.)

Kiusaaminen ei jatku:

Luokanohjaaja/-t

Ei kiusaamista.

Käsittely päättyy.

Wilma-merkintä

Kiusaaminen jatkuu:

Luokanohjaaja/ luokanohjaajat/ yksilöllisen oppilashuollon toimija

-> Lastensuojeluilmoitus, ilmoitus poliisille.

(Ennen tätä analysoitava tapaus ja huomioitavaa on sisältö, ei kesto.

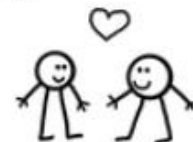
-> Huoltajien tiedottaminen asiasta.

Ei kiusaamista:

Luokanohjaaja/ luokanohjaajat/ yksilöllisen oppilashuollon toimija

-> Käsittely päättyy.

Kiusaaminen tulee koulun henkilökunnan tietoon

Kiusaamisen huomannen velvollisuus on kertoa kiusaamisesta, joko kotona tai koulun aikuiselle. Huoltajien vastuulla on saattaa tieto kiusaamisesta koulun henkilökunnalle. Kiusatulla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Koulun henkilökunnan jäsen selvittää

- Koulun henkilökunnan jäsen keskustelee kiusatun ja kiusaajan kanssa sekä järjestää mahdollisesti yhteiskeskustelun. Hän voi tarvittaessa käyttää tiimin tukea.
  - Kiusaamista selvittävä henkilö kirjaa muistioon Wilmaan: pvm, nimet, mitä on kerrottu, mitä on sovittu ja onko asiasta ilmoitettu kotiin.
  - Yhteinen sopimus kiusaamisen päättymisestä sekä sovitaan seurannasta.
  - Tieto osapuolten koteihin.
- Koulun henkilökunnalla on vastuu puuttua kiusaamiseen, ohjata oppilaita, ja kirjata selvitys muistioon. Kiusaajalla on vastuu muuttaa käytöstään. Kiusattua kannustetaan kertomaan, mikäli kiusaaminen jatkuu.

Seuranta

Noin 2 kouluviikon kuluttua kiusaamistapauksen selvittämisestä. Selvitetään, onko kiusaaminen jatkunut. Asiaa selvittäneellä henkilöllä on vastuu seurannan järjestämisestä, asian kirjaamisesta muistioon sekä huoltajille ilmoittamisesta. Kiusattua kannustetaan kertomaan, mikäli kiusaaminen on jatkunut.

Kiusaaminen jatkuu

Kiusaaminen päättyy

Jälkihoito

Vastuu oppilashuollolla tai muulla oppilaan verkoston yhteistyökumppanilla.

Yhteinen palaveri koululla

Koulun vastuulla on huolehtia, että koulussa on sellainen ilmapiiri, että kiusattu kykenee kertomaan kiusaamisesta.

- Oppilaat, huoltajat, koulu ja oppilashuollon edustaja
- Yhteinen sopimus kiusaamisen loppumisesta
- Apu kiusatulle (koulutyö, kodin tuki, oppilashuollollinen, jne.)
- Apu ja mahdolliset sanktiot kiusaajalle
- Asiaa selvittävä henkilökunnan jäsen kirjaa muistioon
- Seurannasta sopiminen: Kuka hoitaa ja milloin pidetään.

Seuranta

Noin 2 kouluviikon kuluttua yhteispalaverista. Selvitetään, onko kiusaaminen jatkunut. Yhteisessä koulupalaverissa sovitulla henkilöllä on vastuu seurannan järjestämisestä, asian kirjaamisesta muistioon sekä huoltajille ilmoittamisesta. Kiusattua kannustetaan kertomaan, mikäli kiusaaminen on jatkunut.

Kiusaaminen jatkuu

Kiusaaminen päättyy

Jälkihoito

Vastuu oppilashuollolla tai muulla oppilaan verkoston yhteistyökumppanilla.

Koulun ulkopuoliset asiantuntijapalvelut, kuten Ankkuritoiminta.

Kiusaamisen käsittely: OPPILAS

Jos sinua kiusataan, kerro siitä aikuiselle kotona tai koulussa. Muista, että sinussa ei ole mitään vikaa, eikä mikään oikeuta sitä, että sinua kiusataan. Sinulla on oikeus käydä koulua pelkäämättä.

Koulun henkilökunnan jäsen selvittää kiusaamisen. Sinun ja kiusaajiesi kanssa jutellaan asiasta yhdessä ja erikseen. Kiusaajille kerrotaan, että heidän toimintansa on väärin ja sen tulee loppua. Asiasta sovitaan seuranta noin 2 viikon päähän. Tänä aikana kiusaajalla on mahdollisuus muuttaa käytöstään sinua kohtaan. Jos kiusaaminen kuitenkin jatkuu seurannan aikana, kerro siitä jollekulle aikuiselle koulussa tai kotona.

Seurannassa kiusaamista selvittänyt henkilö keskustelee kanssasi siitä, onko kiusaaminen jatkunut.

Kiusaaminen jatkuu

Kiusaaminen päättyy

Sinulla on mahdollisuus saada kiusaamisen jälkeistä jälkihoitoa. Se tarkoittaa sitä, että pääset keskustelemaan asiasta esim. koulukuraattorin tai koulupsykologin kanssa tai vertaistukiryhmässä. Jälkihoitoa ei ole pakko ottaa vastaan, mutta se kannattaa.

Jos kiusaaminen jatkuu, järjestetään yhteinen palaveri koululla. Tähän palaveriin tulevat mukaan sekä sinun huoltajasi että kiusaajiesi huoltajat. Tähän palaveriin osallistuu opettajan lisäksi myös muuta koulun henkilökuntaa. Tavoitteena on se, että kiusaaminen loppuu. Tavoitteen toteutumiseksi tehdään tarvittavat järjestelyt. Myös kodit sitoutuvat näihin järjestelyihin.

Seurannassa palaverissa sovittu henkilö selvittää, onko kiusaaminen jatkunut. Hän juttelee sekä sinun että kiusaajien kanssa asiasta.

Kiusaaminen jatkuu

Kiusaaminen päättyy

Sinulla on mahdollisuus saada kiusaamisen jälkeistä jälkihoitoa. Se tarkoittaa sitä, että pääset keskustelemaan asiasta esim. koulukuraattorin tai koulupsykologin kanssa tai vertaistukiryhmässä. Jälkihoitoa ei ole pakko ottaa vastaan, mutta se kannattaa.

Asia viedään koulun henkilökunnan toimesta koulun ulkopuoliselle taholle. Tässä vaiheessa varmistetaan erilaisin menetelmin, ettei kiusaaminen pääse jatkumaan.

Kiusaamisen käsittely: HUOLTAJAT

Lapsesi tai nuoresi kertoo, että häntä kiusataan koulussa. Suhtaudu asiaan aina vakavasti. Ilmoita asiasta viipymättä lapsesi luokanopettajalle, luokanvalvojalle tai jollekin koulun työntekijälle.

Koulun henkilökunnan jäsen selvittää kiusaamisen. Hän juttelee sekä kiusatun että kiusaajan kanssa erikseen ja yhdessä. Kiusaajille annetaan mahdollisuus muuttaa käytöstään. Asiassa sovitaan seuranta noin 2 viikon päähän.

Kotona voit kannustaa lastasi tai nuortasi keskustelemaan kiusaamisesta kanssasi. Ole avoin sille, mitä lapsesi kertoo. Niin kiusatulle kuin kiusaajallekin on tärkeää tulla kuulluksi tulematta tuomituksi. Varaudu myös siihen, ettei lapsesi välttämättä halua keskustella asiasta. Tärkeintä on, että olet lapsesi tai nuoresi tukena.

Seurannassa selvitetään, onko kiusaaminen jatkunut. Asiaa selvittänyt koulun henkilökunnan jäsen juttelee ensin kiusatun kanssa erikseen sekä tarvittaessa sen jälkeen kiusaajan kanssa.

Kiusaaminen jatkuu

Jos kiusaaminen jatkuu, järjestetään yhteinen palaveri koululla. Tähän palaveriin tulevat mukaan sekä kiusaajan että kiusatun huoltajat.

Tähän palaveriin osallistuu asiaa selvittäneen henkilön lisäksi myös muuta koulun henkilökuntaa. Tavoitteena on se, että kiusaaminen loppuu. Tavoitteen toteutumiseksi tehdään tarvittavat järjestelyt. Myös kodit sitoutuvat näihin järjestelyihin.

Kiusaaminen päättyy

Oppilaille on mahdollisuus saada kiusaamisen jälkeistä jälkihoitoa. Se tarkoittaa sitä, että he pääsevät keskustelemaan asiasta esim. koulukuraattorin tai koulupsykologin kanssa tai vertaistukiryhmässä. Jälkihoitoa ei ole pakko ottaa vastaan, mutta se kannattaa. Myös vanhemmat voivat halutessaan pyytää oppilashuollon erityistyöntekijöiden ohjausta jälkihoitona.

Seurannassa selvitetään, onko kiusaaminen jatkunut. Palaverissa sovittu henkilö juttelee kiusatun ja kiusaajien kanssa asiasta.

Kiusaaminen jatkuu

Kiusaaminen päättyy

Oppilailla on mahdollisuus saada kiusaamisen jälkeistä jälkihoitoa. Se tarkoittaa sitä, että he pääsevät keskustelemaan asiasta esim. koulukuraattorin tai koulupsykologin kanssa tai vertaistukiryhmässä. Jälkihoitoa ei ole pakko ottaa vastaan, mutta se kannattaa. Myös vanhemmat voivat halutessaan pyytää oppilashuollon erityistyöntekijöiden ohjausta jälkihoitona.

Asia viedään koulun henkilökunnan toimesta koulun ulkopuoliselle taholle. Tässä vaiheessa varmistetaan erilaisin menetelmin, ettei kiusaaminen pääse jatkumaan.

14 TOIMENPITEEN TOTEUTUS YKSIKÖISSÄ

1. HYVINVOINNIN MITTARIT

Kouluissa ja oppilaitoksissa seurataan hyvinvointia jatkuvasti muun muassa kouluterveyskyselyn, koulujen omien hyvinvointikyselyiden sekä FUNA-hyvinvointimittarin avulla. Jokainen koulu ja oppilaitos hyödyntävät näitä kolmea seuratakseen oppilaiden ja opiskelijoiden arkea ja jaksamista. Tietoa käytetään kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseen sekä siihen puuttumiseen monin eri keinoin. Työyhteisön aikuisten työhyvinvointia seurataan vuosittaisella kyselyllä.

Hyvinvoinnin mittarien seurannasta vastaa rehtorit ja hyvinvointikoordinaattori.

Aikuisten työhyvinvointikysely on käytössä.

Syksy 2023

Hyvinvointimittari FUNA

Koulun tai vakan oma hyvinvointikysely /
samtal med elever och barn

Kevät 2024

Kauniaisten
hyvinvointikysely

Koulun tai vakan oma hyvinvointikysely /
samtal med elever och barn

Syksy 2024

Hyvinvointimittari FUNA

Koulun tai vakan oma hyvinvointikysely /
samtal med elever och barn

Kevät 2025

Kouluterveyskysely

Koulun tai vakan oma hyvinvointikysely /
samtal med elever och barn

2. SOSIAALISIA JA TUNNETAITOJA SEKÄ KIUSAAMISTILANTEIDEN KÄSITTELYÄ KEHITTÄVÄT OHJELMAT

Jokaisella päiväkodilla, koululla ja oppilaitoksella on käytössään työkalupakki sosiaalisten tilanteiden ja tunteiden tunnistamista sekä uusien taitojen oppimista varten. On helpompaa tehdä jotain, kun on välineet, joilla toimia.

Syksy 2023

- Hyvinvointiopetus alkaa alakouluissa
- Hyvinvointioppiaine / Må bra –timmarna / KiVa-koulu, Askeleittain jne
- Kuraattorin ja koulunuorisotyöntekijän oppitunnit
- Hyvinvointiopetussuunnitelma alakouluun valmis
- Hyvinvointiopetuksen eri jaksojen perehdytyspäivät on sovittu (4 x 1,5h) koko lukuvuodeksi

Kevät 2024

- Hyvinvointioppiaine / Må bra –timmarna / KiVa-koulu, Askeleittain jne
- Trivselsamtal av kuraton (8.klass)

Syksy 2024

- Hyvinvointioppiaine / Må bra –timmarna / KiVa-koulu, Askeleittain jne
- Kuraattorin ja koulunuorisotyöntekijän oppitunnit
- Hyvinvointiopetuksen eri jaksojen perehdytyspäivät on sovittu (4 x 1,5h) koko lukuvuodeksi

Kevät 2025

- Hyvinvointioppiaine / Må bra –timmarna / KiVa-koulu, Askeleittain jne
- Trivselsamtal av kuraton (8.klass)

3. RYHMIEN, LUOKKIEN JA YHTEISÖJEN YHDESSÄ SOVITUT SÄÄNNÖT

Jokaisen päiväkodin, koulun ja oppilaitoksen yhteisöt, ryhmät ja luokat laativat yhdessä säännöt, jotka auttavat sekä ennaltaehkäisemään kiusaamista että puuttumaan siihen jämäkästi ongelmien jo alettua.

Myös harrastetoimijat sitoutetaan kiusaamisen vastaiseen työhön mm. kaupungin avustushakemuksien kriteereillä. Granimallin harrasteryhmissä laaditaan myös harrasteryhmän pelisäännöt. Iltapäivätoiminta laatii myös sovitut säännöt.

Lisäksi varhaiskasvatuksen sekä koulujen ja oppilaitosten henkilöstön kanssa sovitaan yhteisistä toimintatavoista ja toimintakulttuurista lukuvuoden alussa.

Ryhmien / luokkien säännöt yhdessä lasten ja nuorten kanssa

Aikuisten yhteiset pelisäännöt työyhteisössä / vuorovaikutussopimus

Työpajassa esille nostettuja toiveita työyhteisön toimintatapoihin liittyen:

- Bjuda in alla, inkludera (inte exkludera), inte en viskkultur
- hälsar
- vänlig
- föjer gemensamma regler
- psykologisk trygghet
- gemenskap "skapa vi-känsla"
- respektera varandras åsikter
- talar till varandra, inte om varandra
- need to know and nice to know
- öppen kommunikation
- visa uppskattning till varandras arbete
- vi vågar ta itu med jobbiga situatuiner
- förebilder i hur man kommunicerar med varandra och är med varandra: hjälper varandra, tackat, ger beröm, visar ett det är okej att be om hjälp, saga förlåt och be om ursäkt
- ilmeet, eleet, kohtaamiset
- psykologinen turvallisuus
- kuunteleminen
- ennakkoluulottomuus
- huumori
- vastuunkanto
- kohteliaat käytöstavat
- päätösten perusteet auki puhuttu -> työyhteisöön sitoutuminen

- auki puhutut vuorovaikutussäännöt -> toimintakauden alussa päivitys
- luottamus toisen tekemiseen, tuki
- voi osoittaa väsymyksen -> työyhteisen turvallisuus
- kunnioittava epävirallinen WA-viestintä -> ammatillisuus!
- tiedottaminen työyhteisön sisällä

4. JATKUVA RYHMÄYTTÄMINEN JA SOSIAALISEN KIINNITTÄMISEN EDISTÄMINEN

Jokainen päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa huolehtii, etteivät uudet tulokkaat putoa kelkasta. Ryhmäyttämistä jatketaan, kunnes tulokkaat ovat sopeutuneet uuteen ympäristöönsä. Tämä ei tapahdu hetkessä, joten toiminnan tulee olla pitkäkestoista. Tehdään ryhmäyttämistä olennainen osa arkea eikä anneta kenenkään pudota. Kauniaisissa järjestetään vuosittain TOKO-päiviä. Nuorisotyöntekijät ja seurakunta tekevät tiivistä yhteistyötä koulujen kanssa.

- Lukuvuoden alussa aikaa ryhmäyttämälle; toteutustapa sovittu.
- Uuden oppilaan tullessa annetaan aikaa ryhmäyttämälle ja luokan sääntöjen läpikäymiselle.
- Ryhmäyttämisen vuosikello, hyvinvointiopetus suunnitelma tai muu suunnitelma säännölliselle ryhmäyttämälle.
- Yhteistyöstä sopiminen seurakunnan kanssa.
- Yhteistyöstä sopiminen nuorisotyöntekijöiden kanssa.
- Koulunuorisotyöntekijän tehtävien suunnittelu koulu-, ryhmä- ja yksilötasolla.

5. OPISKELUHUOLLON EDUSTAJAT TAPAAVAT PIENRYHMISSÄ 7. LUOKKIEN JA TOISEN ASTEEN OPPILAAT

Seiskaluokkalaisille ja toisen asteen aloittaville on lukuvuoden alussa oppilashuollon tai opiskelijahuollon henkilöstön vetämä pienryhmäkeskustelu mielenterveydestä ja sitä vaarantavista asioista, kuten kiusaamisesta.

- Kuraattori tapaa kaikki 7. luokan aloittavat.
- Opiskeluhuollon edustaja tapaa kaikki lukion aloittavat oppilaat.

6. SÄHKÖINEN KANAVA

Luodaan sähköinen palautekanava lisämahdollisuudeksi kiusaamisesta ilmoittamiseen. Kiusaaminen voi tapahtua myös piilossa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Yksikään kiusaamistapaus ei saa jäädä piiloon. Someturva-appi käytössä.

- Someturva-appi käytössä.
- Koululla on sähköinen palautekanava käytössä kiusaamisesta ilmoittamiseen, esim. sähköpostiosoite tai eGrani.

7. KIUZAAMISEN SELVITTÄMISEN KIRJAAMINEN

Kiusaamistilanteiden selvittämiset on tärkeä kirjata.

- Kirjaamiskäytänteistä on sovittu yksikössä.
- Kirjattujen asioiden säilytyksestä on sovittu.

8. KIUSAAMISEN VASTAISTEN TOIMIEN VASTUUHENKILÖT

Koulut valitsevat **vastuuhenkilöt**, jotka erityisesti huolehtivat kiusaamiseen puuttumisesta sekä ennaltaehkäisyyn ja jälkihoidon edistämisestä.

Vastuuhenkilöille on varattu aikaa tehtävän hoitamiseen.

Vastuuhenkilölle maksetaan korvaus tehtävän hoidosta.

Yksikön vastuuhenkilöt:

_____ p. _____

_____ p. _____

_____ p. _____

9. RESTORATIIVISTEN LÄHESTYMISTAPOJEN KÄYTTÖ

Restoratiivisten eli ihmissuhteita korjaavien menetelmien systemaattinen käyttöönotto kouluissa ja oppilaitoksissa. Restoratiivinen menetelmä on käytössä tällä hetkellä Kasavuoren koulussa.

Yksiköllä on käytössä restoratiivinen lähestymistapa kiusaamisen selvittelyssä

Yksikkö on hankkimassa koulutusta restoratiivisen lähestymistavan oppimiseksi
Aikataulu: _____

Yksiköllä on käytössä muu kiusaamisen selvittelyyn tarkoitettu malli

Kiusaamisen selvittämisen malli on esitelty huoltajille

Kiusaamisen selvittämisen malli on esitelty oppilaille/opiskelijoille

Toimintaohjeet kiusaamistilanteisiin löytyvät koulun kotisivuilta

10. NIMIKKOAIKUINEN PALJON KIUATUKSI TULLEELLE

Joskus tarvitaan enemmän tukea. Silloin **kiusatulle nimitetään turvallinen aikuinen**, joka auttaa ja tukee eteenpäin. Perusopetuksessa jokainen koulu kirjaa nimikkoaikuisen toimintasuunnitelmaansa.

1.8.2022 alkaen laki velvoittaa antamaan tukea kiusaajalle ja auttamaan kiusaajaa muuttamaan toimintaansa.

- Nimikkoaikuinen nimetty
- Nimikkoaikuinen kirjattu toimintasuunnitelmaan
- Yksiköllä on suunnitelma kiusaajan ohjaamiseksi oppilashuollon palveluihin.

11. ANKKURITOIMINTA KAIKKI KOULUT KATTAVAKSI

Pitkään jatkuneen koulukiusaamisen tai muuhun huolta herättävää toiminnan katkaisemiseen tarvitaan kaikki mahdollinen apu. Joskus ulkopuolinen taho voi tuoda puuttuvan palasen ongelmatilanteeseen. Uusi näkökulma huomioi kokonaistilanteen usein monimutkaisesti solmuun menneissä tilanteissa. Tätä kutsutaan Ankkuritoiminnaksi, joka ulotetaan kattamaan kaikki Kauniaisten koulut. Yhteistyö tehdään nuorisopalveluiden, koulujen, oppilashuollon, poliisin ja lastensuojelun kanssa.

12. TUKIOPPILASTOIMINNAN KEHITTÄMINEN

Mannerheimin Lastensuojeluliitto järjestää tukioppilastoimintaa ohjaaville opettajille koulutuksen siitä, miten tukioppilaat voivat olla entistä paremmin mukana kiusaamistilanteiden selvittelyssä.

- Yhteistyöstä sovittu tukioppilastoiminnasta vastaavan opettajan ja MLL:n kanssa.
- Koululla on muita suunnitelma tukioppilastoiminnan kehittämiseksi hyvinvoinnin lisäämiseksi koulussa.

13. VANHEMMUUDEN TUKEMINEN JA OSALLISTAMINEN

Lastenneuvolassa 4-vuotistarkastuksen yhteydessä arvioidaan yhdessä perheen kanssa, tarvitaanko vanhemmuuteen tukea ulkopuolelta. Perheitä ohjataan Ihmeelliset vuodet –vanhemmuusryhmiin.

4-12 –vuotiaiden vanhemmille MLL järjestää Vanhemmuuden ABC –ryhmiä pääkaupunkiseudulla ja/tai LU-alueella.

Murrosikäisten vanhemmille tarjotaan Perhepolku@-verkkokurssia tai ryhmiä vanhemmuuden tukemiseen.

- Lastenneuvolan kanssa on sovittu yhteisistä toimintatavoista. (VAKA)
- Oppilashuoltoryhmien kanssa on sovittu toimintatavoista, miten ohjaus vanhemmuuden tukemiseen tarkoitettuihin ryhmiin tai verkkokursseille tapahtuu, tarvittaessa yhteistyössä muiden tahojen kanssa.
- Päiväkodissa tai koulussa on olemassa suunnitelma, miten vanhemmat osallistetaan kiusaamista ehkäisevään toimintaan.

Leena Muona 2019

SEURANTA JA ARVIOINTI

14 toimenpidettä toimii tarkistuslistana konkreettisten asioiden seuraamiseksi ja toteuttamiseksi. Jokainen yksikkö muokkaa siitä oman näköisensä version sekä arvioi ja päivittää sitä vuosittain tai vähintään 2 vuoden välein osana Kiusaamisen vastaista suunnitelmaa. Suunnitelmien toteutumista ja/tai päivittymistä seuraa oppilashuollon ohjausryhmä.

Kiusaamistapausten määrää ja toimenpiteitä voidaan seurata Wilman muistioiden ja oppilaiden Wilma- merkintöjen kautta. Oppilashuoltoryhmät arvioivat lukuvuosittain kiusaamisen vastaisen ja ehkäisevän toiminnan onnistumista.

Henkilöstö perehdytetään Kauniaisten kiusaamisen vastaiseen suunnitelmaan,
pvm _____

Palautus hyvinvointikoordinaattorille sekä opetuspäällikölle sähköisesti lokakuun loppuun mennessä.